Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani, judecător – Barbacaru Igor
Dosarul nr. 3a-642/25
2-23130461-02-3a-24022025

D E C I Z I E
dispozitiv

24 septembrie 2025 municipiul Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

În componența:
Președintele ședinței, judecător Sîrbu Victoria
Judecători Bagrin Lucia și Cașcaval Andrei
Grefier Morozov Sabrina

a examinat în ședință publică, apelul declarat de Bivol Valeriu împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 21 noiembrie 2024, adoptată în cauza, la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Bivol Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. c) Cod administrativ, art. 389-390 Cod de procedură civilă, Completul de contencios administrativ din cadrul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de Bivol Valeriu.

Se casează integral hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 21 noiembrie 2024 și se emite o decizie nouă, prin care:

Acțiunea în contencios administrativ înaintată de Bivol Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, se admite parțial.

Se anulează în parte decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ialoveni nr. 40/2023/2971 din 16.03.2023 și decizia adoptată în procedura prealabilă - refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3860 din 17.08.2023 și se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze începând cu data de 13.03.2023 pensia lui Bivol Valeriu, prin includerea în calculul pensiei a următoarelor plăți pentru 12 luni precedente concedierii și anume:

- sporul pentru munca de noapte în cuantum de 9.067,53 lei (nouă mii șaizeci și șapte lei, 53 bani);
- sporul pentru munca prestată în condițiile de risc sporit pentru sănătate în cuantum de 21.792,72 lei (douăzeci și una mii șapte sute nouăzeci și doi lei, 72 bani).

Se încasează de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul lui Bivol Valeriu cheltuielile de judecată în sumă de 3.000 (trei mii) lei, cu titlu de asistență juridică în instanța de apel.

În rest, acțiunea se respinge ca nefondată.

Decizia este executorie de la emitere, cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție, în

termen de 2 (două) luni.

Președintele ședinței,
judecător Sîrbu Victoria

Judecători Bagrin Lucia

Cașcaval Andrei

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani, judecător – Barbacaru Igor
Dosarul nr. 3a-642/25
2-23130461-02-3a-24022025

D E C I Z I E

24 septembrie 2025 municipiul Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

În componența:
Președintele ședinței, judecător Sîrbu Victoria
Judecători Bagrin Lucia și Cașcaval Andrei
Grefier Morozov Sabrina

examinând în ședință publică, apelul declarat de Bivol Valeriu împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 21 noiembrie 2024,

adoptată în cauza, la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Bivol Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

a c o n s t a t a t :

Circumstanțele cauzei

La 11 septembrie 2023, Bivol Valeriu, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând:

- anularea deciziei cu privire la stabilirea pensiei pentru vechime în muncă nr. 40/2023/2971 din 16 martie 2023, emisă de către CTAS Ialoveni și a refuzului nr. 3860 din 17 august 2023, emis de către Casa Națională de Asigurări Sociale;
- obligarea stabilirii și recalculării pensiei, în cuantum de 6.845,91 lei din suma totală a soldei, în mărime de 164.302,03, conform certificatului nr. 93 din 07 martie 2023, cu achitarea diferenței pensiei neachitate începând cu 04 martie 2023, ținând cont de indexările stabilite conform legii, cu includerea vechimii în muncă de 25 ani 06 luni și 2 zile.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că a activat în cadrul subdiviziunilor Ministerului Afacerilor de Interne în perioada 01 septembrie 1997 - 26 iunie 1999, și respectiv, 27 iunie 1999 - 03 martie 2023.

La data de 03 martie 2023, a demisionat din propria inițiativă cu dreptul la pensie, în condițiile în care, vechimea totală în muncă a reclamantului la data încetării raportului de serviciu, constituia 25 ani, 06 luni, 02 zile.

La 13 martie 2023, reclamantul a depus cerere cu privire la stabilirea pensiei pentru vechimea în muncă, către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ialoveni, prin care a solicitat stabilirea pensiei pentru vechimea în muncă, conform Legii nr. 1544/1993, începând cu 04 martie 2023.

Prin decizia cu privire la stabilirea pensiei nr. 40/2023/2971 din 16 martie 2023, CTAS Ialoveni a stabilit că, solicitantul Bivol Valeriu, a activat în instituțiile de forță în perioadele 01 septembrie 1997 - 26 iunie 1999, și respectiv, 27 iunie 1999 - 03 martie 2023, stabilindu-i stagiu total în mărime de 25 ani și 6 luni.

Totodată, CTAS Ialoveni, prin decizia supra menționată, a stabilit că solda totală din care urmează a fi calculat cuantumul pensiei este în mărime de 129.670,48 lei. Procentul pensiei fiind de 50%, reclamantului ia fost stabilită o pensie în mărime de 5.402,94 lei de la data de 04 martie 2023, cu indexare de la 01 aprilie 2023, în mărime de 6213,38 lei.

Nefiind de acord cu decizia cu privire la stabilirea pensiei, la 08 august 2023, a contestat actul supra menționat la Casa Națională de Asigurări Sociale, depunând cerere prealabilă înregistrată cu nr. B-3860/23, prin care a solicitat anularea deciziei privind stabilirea pensiei nr. 40/2023/2971 din 16 martie 2023 ca fiind una ilegală și emiterea unei decizii, prin care să se recalculeze pensia pentru vechimea în muncă începând cu 04 martie 2023, în mărime de 6.845,91 lei, inclusiv indexarea de la 01 aprilie 2023.

La data de 17 august 2023, a recepționat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale la cererea prealabilă, potrivit căruia reclamantului ia fost refuzat în satisfacerea pretențiilor invocate, stabilind ca fiind legală Decizia privind stabilirea pensiei nr. 40/2023/2971 din 16 martie 2023 și temei de anulare neexistând.

La caz, reclamantul consideră că stabilind pensia pentru vechime în muncă, CTAS Ialoveni, nu a inclus toate sumele indicate în certificatul nr. 93 din 07 martie

2023 privind plata soldei lunare și ajutorului material pentru calcularea pensiei eliberat de către angajator, și anume, sporul de compensare pentru munca prestată în condiții de risc sporit, în mărime de 21.792,72 lei, sporul pentru munca de noapte în mărime de 9.067,53 lei, premiul anual în mărime de 2.271,30 lei.

Astfel, reclamantul consideră că prin neincluderea sumelor indicate la calcularea pensiei pentru vechimea în muncă, au fost încălcate dispozițiile alin. (2) al art. 44 al Legii nr. 1544/1993, care stabilește că pensia pentru persoanele menționate se calculează din salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăti, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an.

Suplimentar, reclamantul a remarcat că reieșind din normele legale aplicabile la caz, este evident caracterul ilegal al deciziei privind stabilirea pensiei nr. 40/2023/2971 din 16 martie 2023 și refuzului nr. 3860 din 17 august 2023, prin neincluderea în cuantumul pensiei sumele achitate pentru munca prestată în condiții de risc sporit în mărime de 21.792,72 lei, sporul pentru munca de noapte, în mărime de 9.067, 53 lei, premiul anual în mărime de 2 271, 30 lei, și premiului unic în mărime de 1.500 lei. Or, autoritatea publică pârâtă nu a luat în considerare specificul activității reclamantului, ultimul fiind funcționar public cu statut special din cadrul Direcției patrulare „Centru" a Inspectoratului Național de Securitate Publică al IGP al MAI, care implică activitatea colaboratorilor pe timp de noapte și în condiții de risc sporit, o activitate continuă a subdiviziunilor în care sunt antrenați angajații subdiviziunilor MAI în care sunt antrenați angajații autorității conform graficului de serviciu.

Respectiv, plățile pentru munca prestată în condiții de risc sporit și pe timp de noapte, nu pot fi apreciate decât plăți care sunt acordate permanent, autoritatea publică pârâtă făcând o apreciere eronată a normelor legale supra enunțate, cu privire la stabilirea soldei bănești din care urma a fi calculată pensia pentru vechime în muncă a reclamantului.

Totodată, reclamantul susține că CNAS a interpretat eronat legea catalogând premiul anual drept plată stimulatorie cu caracter unic, or, premiul anual, reprezintă o plată ce se achită sau trebuie să fie achitată de către angajator permanent în fiecare an, fapt ignorat și interpretat eronat de către autoritatea publică pârâtă.

În această ordine de idei, autoritatea publică pârâtă prin emiterea actului administrativ defavorabil, și anume, decizia privind stabilirea pensiei nr. 40/2023/2971 din 16 martie 2023 și refuzul nr. 3860 din 17 august 2023, a încălcat prevederile pct. 4 lit. a) al Hotărârii Guvernului nr.78 din 21 februarie 1994 unde se stipulează că „Media lunară a recompenselor, plăților, sporurilor și

suplimentelor se deduce astfel: a) sumele recompenselor, plăților, sporurilor și suplimentelor (cu excepția celor enumerate în alineatul trei al punctului 3 din prezenta hotărâre) plătite (care trebuiau plătite) în perioada de decontare se adună și se împart la numărul de luni din perioada de decontare.

Or, sumele achitate pentru munca prestată în condiții de risc sporit în mărime de 21.792,72 lei, sporul pentru munca de noapte, în mărime de 9.067, 53 lei, premiul anual, în mărime de 2.271,30 lei, sunt plăți cu caracter permanent și nu pot fi catalogate drept plăți cu caracter unic, în corespundere cu normele legale supra enunțate, autoritatea publică pârâtă diminuând abuziv și ilegal cuantumul soldei bănești din care urma a fi calculată pensia pentru vechime în muncă a reclamantului, Bivol Valeriu, astfel, cuantumul pensiei a fost stabilită contrar prevederilor art. 44 al Legii nr. 1544/1993.

Suplimentar, reclamantul atrage atenția că din obiectul acțiunii rezultă că reclamantul urmărește obținerea unei pensii mai bune, drept garantat de art. 47 alin. (2) al Constituției RM.

Chiar dacă dreptul la pensie, nu este un drept de sine stătător, consacrat și apărat ca atare de Constituția RM și CEDO, grație caracterului patrimonial al prestațiilor sociale, a fost asimilat de către Curte, în anumite condiții, unui drept de proprietate (proces denumit „socializare a noțiunii de bunuri”), iar, în consecință, protecția dreptului la pensie oferită de art. 47 din Constituție, este „condimentată” cu protecția oferită de art. 46 din Constituție și art. 1 al Protocolului 1 al CEDO.

Mai mult ca atât, „grad dublu” de protecție a dreptului la pensie, atât din perspectiva dreptului fundamental consfințit în art. 47 din Constituția Republicii Moldova, art. 22 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 12 din Carta Socială Europeană Revizuită; art.9 din Pactul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale, cât și din perspectiva dreptului de proprietate garantat prin dispozițiile art.46 din Constituție și art.1 Protocolul 1 al CEDO.

În cauza Dacia SRL c. Moldovei, CtEDO a menționat că o lipsire de proprietate poate fi justificată dacă se dovedește că aceasta este, inter alia, „în interes public” și „în condițiile prevăzute de lege”. Orice ingerință în dreptul de proprietate trebuie, de asemenea, să corespundă cerinței de proporționalitate. Statul trebuie să dispună de motive întemeiate pentru a pune în funcțiune orice ingerință privind dreptul la proprietate, aceasta urmând a fi nu doar legală și urmărind un scop legitim de protecție a interesului general, dar și necesară în vederea atingerii acelui scop și în același timp rezonabilă și proporțională, adică cel mai bine plasată să asigure un echilibru just între interesele general și individual implicate la caz. Nu este suficient ca o măsură privativă de proprietate să urmărească un obiectiv legitim „de utilitate publică”, trebuie să existe un raport rezonabil, de proporționalitate între mijloacele utilizate în scopul vizat, un „just echilibru” între exigențele interesului general și imperativele drepturilor fundamentale ale

individului, echilibru rupt dacă persoana în cauză a suportat „o sarcină specială și exorbitantă (Sporrong și Lonnroth c. Suediei 23 septembrie 1982).

Astfel, o interpretare abuzivă în defavoarea părții slabe a circumstanțelor de fapt și a prevederilor legale ce stabilesc recalcularea pensiei, duce în mod inevitabil la încălcarea nu numai a prevederilor legale naționale, dar și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova face parte.

Soluția instanței de fond

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 21 noiembrie 2024, acțiunea înaintată de Bivol Valeriu, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Solicitarea apelantului

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 26 noiembrie 2024 (*în interiorul termenului prevăzut la art. 232 alin. (1) și (2) Cod administrativ*) Bivol Valeriu, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 21 noiembrie 2024, iar la 28 februarie 2025 a fost înregistrat apelul suplimentar prin care s-a solicitat casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea lui Bivol Valeriu să fie admisă integral.

În motivarea cererii de apel apelantul a reflectat identic motivele de fapt și de drept expuse în cererea de chemare în judecată, or, în conformitate cu principiul economicității procesului și al conciziei actului jurisdicțional, instanța consideră inoportun de a reproduce exhaustiv toate argumentele de fapt și de drept invocate de părți, atât timp cât acestea au fost expuse în acțiune și au fost reflectate în partea introductivă.

De altfel, redarea integrală a susținerilor părților ar îngreuna nejustificat claritatea și accesibilitatea motivării, fără a aduce valoare suplimentară raționamentului juridic.

Totodată, în argumentarea cererii de apel, Bivol Valeriu a făcut trimitere la certificatul nr. 321 din 12 septembrie 2023, unde sunt strict determinate, chiar clasificate pe rubrici aparte veniturile funcționarului public cu statut special, în ultimul ai de activitate înainte de pensionare, respectiv; sporul de compensare pentru munca prestata în condiții de risc sporit (21.792,72 lei), s-a acordat pe luna...; - sporul pentru munca de noapte (9.067,53 lei), s-a acordat pe luna...; - premiul anual (2.271,30 lei) se acordă doar o singură dată, doar că se acordă o data pe an reieșind din activitatea anului precedent; premiul unic (1.500 lei), iarăși în esență este de o singură achitare reieșind chiar din denumire „premiul unic”.

Suplimentar, apelantul susține că, în conformitate cu art. 44 alin. (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23 iunie 1993, pensia pentru persoanele menționate se calculează din: salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau

special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunara a altor recompense, plăti, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an.

În acest sens, apelantul a menționat că din toate plățile salariale incluse în certificatul nr. 321 din 12 septembrie 2023, au fost reținute impozite salariale, or, conform art. 1 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, pensia reprezintă un drept bănesc cuvenit asiguratului, în condițiile prezentei legi, corelativ obligațiilor privind plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat, stagiu de cotizare reprezintă însumarea perioadelor de activitate în care s-a plătit contribuția la fondul de pensii; venit asigurat reprezintă venit pe care s-au plătit contribuții de asigurări sociale și care constituie baza de calcul al pensiei în sistemul public.

În concluzie făcând referire la prevederile din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 „privind pensiile de asigurări sociale de stat”, Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 „asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și trupele organelor afacerilor interne”, Hotărârea Guvernului nr.78 din 21 februarie 1994, Codul muncii și Codul administrativ, apelantul a solicitat casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 21 noiembrie 2024 și emiterea unei noi hotărâri prin care să fie anulată decizia CTAS Ialoveni nr.40/2023/2971 din 16 martie 2023, precum și decizia CNAS exprimată prin scrisoarea nr.3860 din 17 august 2024 cu obligarea stabilirii și recalculării pensiei în privința lui Bivol Valeriu în cuantumul de 6.845,91 lei, din suma totală a soldei în mărime de 164.302,03 lei, conform certificatului nr. 93 din 07 martie 2023 cu achitarea diferenței pensiei, începând cu 04 martie 2023, ținând cont de indexările stabilite conform legii, cu includerea vechimii în muncă de 25 ani 06 luni 02 zile și compensarea cheltuielilor de judecată suportate în prima instanță, în mărime de 4.000 lei și, totodată a cheltuielilor de judecată pentru instanța de apel în sumă de 5.000 lei.

Argumentele participanților la proces

La examinarea în fond a cererii de apel, reprezentantul apelantului Bivol Valeriu, avocatul Chiper Natalia, a susținut integral cele descrise în cererea de apel și a solicitat admiterea acestuia precum a fost formulat.

Reprezentantul intimatului nu s-a prezentat și nu a solicitat amânarea sau examinarea cauzei în lipsă, deși procedura de citare legală a fost respectată, motiv din care, pornind de la reglementările art. 239 alin. (2) Cod administrativ, Completul judiciar a dispus judecarea cauzei în absența participanților neprezenți.

Aprecierea instanței de apel

- *Cu referire la admisibilitatea acțiunii în contenciosul administrativ*

Conform art. 22 alin. (1) Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

În temeiul art. 17 Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Potrivit art. 189 alin. (1) și (2) Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

În conformitate cu prevederile art. 206 alin. (1) și (2) Cod administrativ, o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare); c) impunerea la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune (acțiune în realizare); d) constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acțiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acțiune de control normativ). Acțiunea în constatare prezumă existența unui interes îndreptățit pentru constatarea solicitată. Acțiunea în constatare nu poate fi înaintată dacă reclamantul își poate sau și-ar putea revendica drepturile printr-o altă acțiune prevăzută la alin. (1), cu excepția situației când se urmărește constatarea nulității unui act administrativ individual sau normativ.

Potrivit art. 207 alin. (1) Cod administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Dispoziția art. 207 alin. (2) Cod administrativ prevede că acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când: a) există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; b) există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; c) la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; d) acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 209; e) reclamantul nu poate

revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17; f) nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 208 din Codul administrativ – procedura prealabilă; g) acțiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens; h) cererea de chemare în judecată nu corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și reclamantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanța de judecată.

În temeiul art. 209 alin. (1) și (2) Cod administrativ, acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. Prevederile art. 165 alin. (1) referitoare la nesoluționarea în termen se aplică corespunzător. Dacă informația cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conține în actul administrativ individual sau în decizia cu privire la cererea prealabilă ori este indicată incorect, înaintarea acțiunii în contencios administrativ se admite în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ sau a deciziei cu privire la cererea prealabilă.

La caz, analizând materialele cauzei în coroborare cu materialele dosarului administrativ, instanța de apel atestă că nu s-a constatat că: - ar exista o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; - ar exista o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; - între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare sau; - la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; - acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 209 Cod administrativ; - acțiunea nu a fost semnată și depusă de Bivol Valeriu, iar reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17 din Codul administrativ.

Având în vedere că, în procesul examinării cererii de apel, nu au fost constatate circumstanțe care să determine inadmisibilitatea acțiunii, etapa verificării admisibilității fiind depășită, Completul consideră că litigiul urmează a fi examinat în fond, prin aprecierea argumentelor invocate și a probatoriului administrat.

- *Cu referire la fondul cauzei de contencios administrativ*

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe atacată cu apel, prin prisma lucrărilor din dosar, Completul judiciar statuează că apelul declarat de Bivol Valeriu este întemeiat și în raport cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. c) Cod

administrativ, urmează a fi admis, iar hotărârea instanței de fond, casată integral, cu emiterea unei noi hotărâri din considerentele ce succed.

În conformitate cu prevederile art. 231 alin. (2) Cod administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Astfel, conform art. 219 alin. (1) – (3) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Conform art. 220 alin. (1) Cod administrativ, obținerea probelor în procedura contenciosului administrativ are loc conform art. 87-93.

Din conținutul art. 93 Cod administrativ, rezultă că fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

De asemenea, Completul subliniază că, în limitele apelului, instanța verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

În fapt, din lucrările cauzei se atestă că, Bivol Valeriu a activat în cadrul subdiviziunilor Ministerului Afacerilor de Interne în perioada 01 septembrie 1997 - 26 iunie 1999, și respectiv, 27 iunie 1999 - 03 martie 2023, ultima fiind data când reclamantul/apelant a demisionat din propria inițiativă cu dreptul la pensie, în condițiile în care, vechimea totală în muncă la data încetării raportului de serviciu, constituia 25 ani, 06 luni, 02 zile.

Astfel, la 13 martie 2023, Bivol Valeriu a depus cerere către CTAS Ialoveni, prin care a solicitat stabilirea pensiei pentru vechimea în muncă, conform Legii nr. 1544/1993, începând cu 04 martie 2023.

Prin decizia CTAS Ialoveni nr. 40/2023/2971 din 16 martie 2023, lui Bivol Valeriu i-a fost stabilit solda totală din care urmează a fi calculat cuantumul pensiei în mărime de 129.670,48 lei, iar prin prisma procentului pensiei de 50%, lui Bivol

Valeriu ia fost stabilită o pensie în mărime de 5.402,94 lei de la data de 04 martie 2023, cu indexarea de la 01 aprilie 2023, în mărime de 6.213,38 lei.

La 08 august 2023, manifestând dezacord față de actul emis de CTAS Ialoveni, Bivol Valeriu, a depus o cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care a solicitat anularea deciziei din 16 martie 2023 și emiterea unei decizii, prin care să se recalculeze pensia pentru vechimea în muncă începând cu 04 martie 2023, în mărime de 6.845,91 lei, inclusiv indexarea de la 01 aprilie 2023.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3860 din 17 august 2023, a fost stabilit că decizia privind stabilirea pensiei nr. 40/2023/2971 din 16 martie 2023 este legală și temei de anulare nu sunt.

Astfel, nefiind de acord cu decizia autorității publice, Bivol Valeriu s-a adresat instanței de judecată, prin prezenta cerere de chemare în judecată.

Fiind învestită cu examinarea cauzei în fond, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 21 noiembrie 2024, acțiunea înaintată de Bivol Valeriu, a fost respinsă.

Cu referire la normele legale aplicabile la caz, este de menționat că conform art. 1 alin. (1) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 „*asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri*”, militarii care satisfac serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar și în organele Afacerilor interne.

Conform art. 2 alin. (1) din Lege, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu.

Potrivit art. 7 în coroborare cu art. 48 din Legea citată, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, familiilor lor care au concomitent dreptul la diferite pensii de stat li se stabilește o singură pensie, la alegerea lor. Pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

Conform art. 13 lit. a) al aceleași Legi, dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au militarii care au satisfăcut serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care în ziua

dezangajării militare sau eliberării din serviciu din organele afacerilor interne au o vechime în muncă de cel puțin 25 ani.

În conformitate cu art. 44 alin. (2) al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, pensia pentru persoanele menționate se calculează din salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an.

Potrivit pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 „*cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și îndemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar*„ pensiile militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne corpului de ofițeri și subofițeri al Poliției de Frontieră colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare se calculează din salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în muncă, primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente, primite în ultimul an de serviciu, iar celor eliberați din serviciu până la punerea în aplicare a Legii nr. 1426-XIII din 23 decembrie 1997 - din toate tipurile de plăți prevăzute pentru calcularea pensiei categoriilor respective de militari, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, corpului de ofițeri și subofițeri al Poliției de Frontieră, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, care își îndeplinesc serviciul.

Pct. 2 lit. a) și pct. 3 al Hotărârii Guvernului respective, statuează că pensiile militarilor și ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne corpului de ofițeri și subofițeri al Poliției de Frontieră colaboratorii Centrului Național Anticorupție și ale funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, pentru militarii care au îndeplinit serviciul pe bază de contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare corpului de ofițeri și subofițeri al Poliției de Frontieră (*cu excepția persoanelor indicate în subpunctele „b” și „c” ale prezentului punct*), se calculează din salariul funcției deținute conform schemei de încadrare, salariul pentru gradul militar (gradul special), sporul procentual pentru vechime în muncă, primite înaintate de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente, primite în ultimul an de

serviciu. În media lunară a recompenselor, plăților, sporurilor și suplimentelor se includ recompensele, plățile, sporurile și suplimentele care, conform legislației în vigoare, sunt acordate permanent.

Totodată, indemnizația pentru executarea conștiincioasă a obligațiunilor de serviciu, pentru disciplină ireproșabilă (*premiile militarilor de la întreprinderile autogestionare*) și asistența materială se iau în considerare în mărimile real plătite în ultimul an de serviciu, dar nu mai mult decât mărimile prevăzute în anul calendaristic respectiv. Nu se includ în media lunară a recompenselor, plăților, sporurilor și suplimentelor, primite în ultimul an de serviciu, indemnizația de concediere și plățile compensatorii.

Se consideră plăți compensatorii: compensația pentru concediul nefolosit; compensația în schimbul rației alimentare; compensația în schimbul echipamentului; compensația pentru mutilare sau altă daună pricinuită sănătății; compensația pentru închirierea spațiului locativ; indemnizațiile de transfer; plățile de asigurare; îndemnizațiile de instalare, diurnele și alte plăți, raportate la cheltuielile de deplasare, precum și sporurile și suplimentele la salariu, care se plătesc în loc de diurnă; îndemnizațiile lunare în mărimea unui salariu pentru efectivul de trupă și corpul de comandă ale Departamentului pentru combaterea crimei organizate și corupției al Ministerului Afacerilor Interne; majorările la salariile de funcție, plătite în timpul aflării în Forțele de menținere a păcii, precum și colaboratorilor instituțiilor penitenciare dislocate în or. Bender; plățile stimulatorii cu caracter unic (inclusiv premiile), acordate cu prilejul jubileelor și pentru muncă sârguincioasă; sporul la salariul de funcție în cuantum de 50%, prevăzut de art. 29 pct. 5 al Legii cu privire la funcționari publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare nr. 1036-XIII din 17 decembrie 1996; pensiile și alte plăți cu caracter unic și compensatoriu.

De altfel, reieșind din certificatul nr. 93 din 07 martie 2023, eliberat de Inspectoratul Național de Securitate Publică al IGP al MAI, la ziua excluderii din lista efectivului, Bivol Valeriu a beneficiat de salariul de bază (salariu de funcție), spor lunar pentru gradul profesional, spor pentru performanță, spor cu caracter specific și alte sporuri, precum: spor de compensare pentru munca prestată în condiții de risc sporit, spor cu caracter specific, spor pentru munca de noapte, premiul anual, concediu de odihnă (f.d. 15).

La caz, instanța de apel subliniază că în conformitate cu art. 1 alin. (2) din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 „*privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar*”, scopul prezentei legi constă în asigurarea unui sistem de salarizare a personalului din sectorul bugetar transparent, echitabil, atractiv, simplu de gestionat, capabil să reflecte și să remunereze performanța, în cadrul căruia salariul de bază să reprezinte principalul element al remunerației personalului.

Potrivit art. 10 alin. (1) din Legea citată, salariul lunar al personalului din unitățile bugetare pentru activitatea desfășurată pe durata normală a timpului de lucru stabilită de lege este constituit din:

a) partea fixă, compusă din: salariul de bază; sporul lunar în valoare fixă; sporul lunar pentru gradul profesional; sporul lunar pentru deținerea titlului științific și/sau științifico-didactic; sporul lunar pentru deținerea titlului onorific.

b) partea variabilă, care cuprinde: sporul pentru performanță; sporuri cu caracter specific.

De asemenea, conform alin. (2) al normei citate, suplimentar, la cele menționate la alin. (1), personalul unităților bugetare beneficiază, după caz, de: sporul de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile; sporuri pentru munca suplimentară, pentru munca de noapte și/sau pentru munca prestată în zilele de sărbătoare nelucrătoare și/sau în zilele de repaus; spor pentru participare în proiecte de dezvoltare finanțate din surse externe; spor pentru realizarea sarcinilor prioritare în contextul implementării cerințelor de aderare la Uniunea Europeană; sporul de compensare pentru munca prestată în condiții de risc sporit pentru sănătate; sporul pentru consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice locale amalgamate; sporul pentru consolidarea capacităților manageriale și profesionale ale personalului din cadrul autorităților publice locale de nivelul întâi; - premii unice; premiu anual.

În corespundere cu pct. 3 alin. (15) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliție, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 547 din 12 noiembrie 2019 „*cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției*”, Șeful Inspectoratului stabilește formele de organizare a timpului de muncă, programul de muncă și acordarea repausului săptămânal pentru polițiști în conformitate cu legislația.

Din circumstanțele descrise, reieșind din particularitățile activității angajaților Poliției, instanța notează incontestabil că în exercitarea funcției de ofițer al Secției asigurare ordine publică a Direcției patrulare Centru a INSP al IGP al MAI, grad special de comisar (ultima funcție deținută), Bivol Valeriu, potrivit specificului funcției, a activat atât în ture de noapte cât și în condiții de risc sporit.

Or, potrivit art. 39 alin. (2)-(5) al Legii nr. 288 din 16 decembrie 2016, formele de organizare a timpului de muncă, programul de muncă, evidența globală a timpului de muncă și acordarea repausului săptămânal pentru funcționarii publici cu statut special se stabilesc de către angajator în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

În cazul muncii suplimentare, funcționarilor publici cu statut special li se asigură compensarea timpului lucrat suplimentar potrivit normelor legale. Atragerea funcționarilor publici cu statut special la muncă suplimentară în zilele de repaus și în zilele de sărbătoare nelucrătoare se efectuează în cazurile stabilite de legislația

muncii, în baza unui act administrativ motivat al angajatorului sau al persoanei împuternicite de către acesta, care se aduce la cunoștință salariaților contra semnătură, astfel încât să se asigure continuitatea serviciului și capacitatea de acțiune a entității. În cazul prezentării la serviciu în condițiile alin. (4), funcționarii publici cu statut special beneficiază, în baza tabelului de pontaj, de retribuire în modul stabilit de legislația în vigoare.

În concordanță cu dispozițiile statuate la art. 18^1 alin. (1) din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 „*privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar*”, pentru munca prestată în condiții de risc sporit pentru sănătate în perioada stării de urgență, de asediu sau de război ori în perioada stării de urgență în sănătate publică, personalul din unitățile bugetare poate beneficia de spor de compensare pentru munca prestată în condiții de risc sporit pentru sănătate, iar reieșind din art. 19 alin. (1) al Legii citate, pentru munca suplimentară, personalul unităților bugetare are dreptul la: a) spor pentru orele de muncă prestate în afara duratei normale a timpului de muncă sau în zilele de sărbătoare nelucrătoare și/sau în zilele de repaus pentru activități desfășurate potrivit atribuiților postului, dacă orele de muncă suplimentară sau zilele de sărbătoare nelucrătoare și/sau zilele de repaus nu sunt compensate cu alte ore/zile libere în conformitate cu legile speciale/contractele colective de muncă/regulamentele interne; b) spor pentru munca de noapte.

În acest context, se reține că Casa Națională de Asigurări Sociale neîntemeiat a indicat că Bivol Valeriu nu beneficiază permanent de sporul pentru munca în noapte, or, din însăși atribuțiile Inspectoratului de Poliție și specificul de muncă în acest domeniu, rezultă fără echivoc că aceștia activează într-un regim de muncă specific, nefiind stabilit un program de lucru ordinar.

Specificul activității subdiviziunilor Inspectoratului General al Poliției implică activitatea pe timp de noapte inclusiv în condiții de risc sporit pentru sănătate, a subdiviziunilor în care sunt antrenați angajații autorității conform graficului de serviciu. Respectiv, plățile pentru munca prestată pe timp de noapte nu pot fi apreciate decât plăți care sunt acordare permanent.

Ținând cont de prevederile enunțate, Completul de judecată reține că sporul pentru munca de noapte și în condiții de risc sporit pentru sănătate, achitate de angajator la salariul de bază al reclamantului, nu pot fi atribuite la plăți compensatorii sau unice, acesta fiind primite de către Bivol Valeriu la exercitarea atribuțiilor de serviciu.

Mai mult decât atât, instanța de apel reține că aceste sume bănești au intrat în baza de calcul a contribuțiilor de asigurări sociale.

Or, în conformitate cu prevederile art. 3 lit. e) al Legii privind sistemul public de asigurări sociale, sistemul public de asigurări sociale se organizează și funcționează având ca principiu de bază, principiul contributivității, conform

căruia drepturile privind stabilirea prestațiilor sociale se cuvin în temeiul achitării contribuțiilor de asigurări sociale la bugetul de stat.

Suplimentar, Completul menționează că regula contributivității impune valorificarea elementelor salariale care au fost reținute drept contribuții de asigurări sociale. Norma juridică expusă la art. 3 lit. e) al Legii privind sistemul public de asigurări sociale, are valoare de principiu, iar ignorarea acesteia ar însemna o ingerință nejustificată în drepturile apelantului.

Drept consecință, instanța de apel concluzionează că neincluderea plăților de spor pentru munca de noapte și spor pentru munca în condiții de risc sporit pentru sănătate, conform certificatului nr. 93 din 07 martie 2023, eliberat de Inspectoratul Național de securitate publică al IGP al MAI, a generat estimarea unui cuantum redus al pensiei pentru vechimea în muncă realizată efectiv de Bivol Valeriu.

Totodată, instanța menționează că prevederile citate supra stipulează atât perioadele ce se iau în calculul vechimii în muncă la stabilirea pensiei, cât și solda din care se calculează aceasta. Astfel, pensia se calculează din solda primită înainte de concediere (12 luni calendaristice), și anume din salariul pentru gradul militar sau special, spor procentual pentru vechimea în serviciu, precum și din media lunară a recompenselor, plăților, sporurilor, suplimentelor primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii, ca militar care a îndeplinit serviciul prin contract, persoană din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, ofițer de protecție, colaborator al Serviciului de Informație și Securitate sau al Centrului Național Anticorupție.

La acest capitol, instanța de apel învederează că din actele administrative emise de autoritatea publică pârâtă în privința lui Bivol Valeriu, nu se denotă temeiul juridic care a stat la baza emiterii refuzului de a include sporul pentru munca în condiții de risc sporit (21.792,72 lei) și a sporului pentru munca de noapte (9.067,53 lei) în calculul vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei reclamantului/apelant.

Prin urmare, poziția abordată de către Casa Națională de Asigurări Sociale și prima instanță în vederea respingerii solicitărilor lui Bivol Valeriu, nu pot fi reținute ca fiind întemeiate și plauzibile.

În altă ordine de idei, în partea ce privește neincluderea plăților reflectate în rubrica 13-14 a certificatului nr. 93 din 07 martie 2023 - *premiul anual* și premiul unic, la stabilirea pensiei pentru vechime în muncă, instanța reține că, potrivit pct. 3 alin. (2) - (3) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, nu se includ în media lunară a recompenselor, plăților, sporurilor și suplimentelor, primite în ultimul an de serviciu, indemnizația de concediere și plățile compensatorii. Se consideră plăți compensatorii - plățile stimulatorii cu caracter unic (inclusiv premiile), acordate cu prilejul jubileelor și pentru muncă sârguincioasă.

Respectiv, premiile anuale/unice reprezintă plăți cu caracter unic și compensatoriu, nefiind plăți permanente care urmează a fi incluse în calculul pensiei pentru vechime în muncă.

Drept efect, intervine soluția de casare integrală a hotărârii primei instanțe, cu anulare în parte a deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ialoveni nr. 40/2023/2971 din 16 martie 2023 și a deciziei adoptată în procedura prealabilă - refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3860 din 17 august 2023, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze pensia lui Bivol Valeriu, începând cu data de 13 martie 2023, prin includerea în calculul pensiei a sporului pentru munca de noapte în cuantum de 9.067,53 lei și a sporului pentru munca prestată în condițiile de risc sporit pentru sănătate în cuantum de 21.792,72 lei, pentru 12 luni precedente concedierii.

Totodată, cu referire la solicitările apelantului cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată, Completul de judecată menționează că în cadrul prezentului proces, Bivol Valeriu invocat cheltuieli de asistență juridică în cuantum de 4.000 lei pentru instanța de fond și, 5.000 lei pentru instanța de apel.

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod.

Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

Potrivit art. 94 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului. Prevederile alin.(1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizuirii.

Conform art. 96 alin. (1) și alin. (1^1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Pornind de la practica CEDO, cheltuielile de asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.

Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților (*copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată*); copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți persoane juridice și în alte cazuri

stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (*cu tariful și orarul*).

Pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de: complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; aportul avocatului la soluționarea cauzei; timpul și munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (*cunoştinţe tehnice speciale, cunoaşterea profundă a unor reglementări de profil, cunoaşterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.*); faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obținut; restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei; natura și durata relației dintre avocat și client; experiența, reputația și abilitatea avocatului; justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză; alți factori, la discreția instanței.

Totodată, în jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (*Costin versus România, hotărârea din 26 mai 2005; Străin şi alţii versus România, hotărârea din 21 iulie 2005; Petre versus România, hotărârea din 27 iulie 2006, etc.*) s-a statuat că partea care a câștigat procesul nu va putea obține rambursarea unor cheltuieli decât în măsura în care se constată realitatea, necesitatea și caracterul lor rezonabil.

Astfel, având la bază criteriile de stabilire a cheltuielilor de asistență juridică stabilite de legislația procesuală națională, care a fost racordată la jurisprudența CEDO, Colegiul conchide oportun de a încasa din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul lui Bivol Valeriu, suma de 3.000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică în cadrul instanței de apel, cuantum care este apreciat ca fiind real, necesar și rezonabil, în rest, pretențiile înaintate la acest compartiment, urmând a fi respinse ca neîntemeiate.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. c) Cod administrativ, art. 389-390 Cod de procedură civilă, Completul de contencios administrativ din cadrul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de Bivol Valeriu.

Se casează integral hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 21 noiembrie 2024 și se emite o decizie nouă, prin care:

Acțiunea în contencios administrativ înaintată de Bivol Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, se admite parțial.

Se anulează în parte decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ialoveni nr. 40/2023/2971 din 16 martie 2023 și decizia adoptată în procedura prealabilă - refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3860 din 17 august 2023 și se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze începând cu data de 13 martie 2023 pensia lui Bivol Valeriu, prin includerea în calculul pensiei a următoarelor plăți pentru 12 luni precedente concedierii și anume:

- sporul pentru munca de noapte în cuantum de 9.067,53 lei (nouă mii șaizeci și șapte lei, 53 bani);
- sporul pentru munca prestată în condițiile de risc sporit pentru sănătate în cuantum de 21.792,72 lei (douăzeci și una mii șapte sute nouăzeci și doi lei, 72 bani).

Se încasează de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul lui Bivol Valeriu cheltuielile de judecată în sumă de 3.000 (trei mii) lei, cu titlu de asistență juridică în instanța de apel.

În rest, acțiunea se respinge ca nefondată.

Decizia este executorie de la emitere, cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de 2 (două) luni.

Președintele ședinței,
judecător Sîrbu Victoria

Judecători Bagrin Lucia

Cașcaval Andrei